

Quickscan natuurtoets

Middelerstraat 11 en Middelerpad 6-10

Gemeente Olst-Wijhe

Quickscan natuurtoets

Middelerstraat 11 en Middelerpad 6-10 te Olst

Opdrachtgever: Gemeente Olst-Wijhe

Projectnummer: 3106.01

Datum: 24-6-2020

Versie: Definitief

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar



Autorisatie: Laura Tilleman



Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTLOCATIES EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving projectlocaties	4
2.2	Geplande werkzaamheden	5
3	WERKWIJZE.....	6
3.1	Bureauonderzoek.....	6
3.2	Veldbezoek.....	6
3.3	Betrouwbaarheid	6
4	BELEIDSKADER	7
4.1	Algemeen	7
4.2	Gebiedsbescherming.....	7
4.3	Soortbescherming.....	7
4.4	Houtopstanden	8
5	RESULTATEN	9
5.1	Gebiedsbescherming.....	9
5.2	Grondgebonden zoogdieren	11
5.3	Vleermuizen	12
5.4	Vogels.....	14
5.5	Amfibieën en reptielen	16
5.6	Overige beschermde diersoorten	16
5.7	Vaatplanten.....	16
5.8	Samenvatting	17
6	CONCLUSIE	18
6.1	Conclusies soort- en gebiedsbescherming	18
6.2	Aanvullend onderzoek	20
7	LITERATUURLIJST	22
7.1	Referenties	22
7.2	Gebruikte websites	22
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	23

BIJLAGEN

1. Effectenindicator Natura 2000-gebieden

1 INLEIDING

In opdracht van Gemeente Olst-Wijhe is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd op het erf van Middelerstraat 11 en het perceel tussen Middelerpad 6 en 10 te Olst. Op het erf van Middelerstraat 11 betreft het vijf opstallen en omliggende erfbeplanting en op het perceel tussen Middelerpad 6 en 10 betreft het een aardappelveld. De voorgenomen ontwikkeling voorziet in de sloop van vijf opstallen, het deels verwijderen van de erfbeplanting, het deels verwijderen van de bestrating en het realiseren van een machineberging en een nieuw woonerf.

Het doel van de natuurtoets is om een indicatie te krijgen van de aanwezigheid en (mogelijke) effecten van de ingreep op beschermde dier- en plantensoorten en gebieden. Uit deze natuurtoets moet blijken of er nadelige effecten zijn op gebieden met een speciale beschermingsstatus, namelijk: Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland. Vervolgens worden de mogelijke effecten onderzocht op onder de Wet natuurbescherming beschermde dier- of plantensoorten. Als (nadelige) effecten niet uit te sluiten zijn moet nader onderzoek plaatsvinden, moeten er mitigerende/compenserende maatregelen getroffen worden en/of eventueel een ontheffing van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Deze natuurtoets is gebaseerd op bureauonderzoek en een veldonderzoek.

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens de projectlocaties (hoofdstuk 2), de werkwijze (hoofdstuk 3), het beleidskader (hoofdstuk 4), de resultaten (hoofdstuk 5) en de conclusie (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTLOCATIES EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectlocaties

De projectlocaties zijn gelegen in het buurtschap Middel ten noordoosten van Olst (figuur 1). De directe omgeving van de locaties kan getypeerd worden als een landelijke omgeving buiten de bebouwde kom. Het westelijke deelgebied betreft het erf van Middelerstraat 11 en het oostelijke deelgebied betreft een perceel aan het Middelerpad.



Figuur 1. Ligging projectgebied in buurtschap Middel.

De projectgebieden hebben een gezamenlijke oppervlakte van circa 10.500 m². Het deelgebied aan de Middelerstraat 11 bestaat uit meerdere gebouwen, bestrating, erfbeplanting en tuingronden en heeft een oppervlakte van 5.750 m². Het deelgebied tussen Middelerpad 6 en 10 betreft een aardappelveld met kruidentrijke akkerranden en heeft een oppervlakte van 4.760 m² (figuur 2 t/m 5).



Figuur 2. (linksboven). Zijkant schuur en de werktuigenberging van Middelerstraat 11.

Figuur 3. (rechtsboven). Voormalige varkensschuur van Middelerstraat 11.

Figuur 4. (linksonder). Afdakje en zijkant schuur van Middelerstraat 11.

Figuur 5. (rechtsonder). Aardappelveld tussen Middelerpad 6 en 10.

2.2 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen ontwikkeling voorziet in de sloop van twee voormalige varkensschuren, de sloop van een afdak, de sloop van een werktuigenberging, de sloop van een schuur, het verwijderen van asbest, het deels verwijderen van de erfbepanting, het aanvullen met nieuwe erfbepanting, het aanleggen van nieuwe bestrating, de bouw van een nieuwe werktuigenberging en de realisatie van een nieuw woonerf.

3 WERKWIJZE

3.1 Bureauonderzoek

Voorafgaand aan het veldbezoek is onderzoek gedaan naar de ligging van het gebied t.o.v. beschermde natuurgebieden, de voorkomende habitats en de verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en rondom het gebied. De bronnen die hiervoor zijn geraadpleegd zijn te vinden in de literatuurlijst (zie hoofdstuk 7).

3.2 Veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd op 15 juni 2020 en vond plaats van 09:00 tot 10:30. Tijdens het veldbezoek was het bewolkt, vrijwel windstil (W2) en was het circa 19 graden Celsius. Er is gekeken naar het terrein en de geschiktheid hiervan voor beschermde planten- en diersoorten. Ook is gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten, met inbegrip van sporen als braakballen, uitwerpselen, nesten en andere mogelijke verblijfplaatsen.

3.3 Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de huidige wet- en regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van het projectgebied voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van deze soorten.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan natuurtoets geldig is voor een periode van maximaal 3 jaar, tenzij de ecologische omstandigheden in deze periode wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, of wanneer inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de natuurtoets opnieuw te onderzoeken.

4 BELEIDSKADER

4.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) heeft als doel de natuur te beschermen, te ontwikkelen en de biologische diversiteit te behouden en herstellen. Voor ruimtelijke ingrepen zijn naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) ook hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (soortenbescherming) en hoofdstuk 4 (houtopstanden) van de Wnb van belang. Beschermde gebieden die geen deel uitmaken van het Natura 2000-netwerk vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De NNN-gebieden vallen echter niet onder de Wnb, maar worden op provinciaal niveau beschermd.

4.2 Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn van de Europese Unie. Dit zijn gebieden waarin habitats en soorten beschermd worden die van Europees belang zijn. Per Natura 2000-gebied zijn specifieke instandhoudingsdoelen opgesteld. Projecten en andere handelingen die negatieve effecten hebben op de kwaliteit van de habitats en/of de instandhoudingsdoelen van het gebied mogen niet plaatsvinden zonder een vergunning. Dit geldt niet alleen voor projecten en handelingen binnen het Natura 2000-gebied. Ook projecten en handelingen aangrenzend of buiten het gebied kunnen negatieve effecten veroorzaken.

Natuurnetwerk Nederland

Natuurnetwerk Nederland (NNN) bestaat uit een netwerk van natuurgebieden en heeft als doel deze beter met elkaar en omliggende agrarische gebieden te verbinden. Het NNN is niet meegenomen in de Wnb; provincies wijzen zelf gebieden aan en dragen de verantwoordelijkheid voor het NNN en zijn behoud en ontwikkeling. In Overijssel zijn de NNN-gebieden aangewezen in de provinciale Omgevingsvisie en beschermd volgens de bijbehorende Omgevingsverordening.

Ruimtelijke ingrepen mogen de kenmerken en waarden van het NNN niet schaden. Dit wordt gewaarborgd door het 'nee, tenzij'-principe. Dit houdt in dat de voorgenomen ontwikkeling geen doorgang kan vinden als er sprake is van significant negatieve effecten, tenzij wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De ontwikkeling moet van groot openbaar belang zijn;
- Er zijn geen reële alternatieven;
- Negatieve effecten op oppervlakte, samenhang en wezenlijke kenmerken en waarden worden zoveel mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig gecompenseerd.

4.3 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes voor soorten:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Wnb § 3.1)
- Beschermingsregime soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het verdrag van Bonn (Wnb § 3.2)
- Beschermingsregime andere soorten (Wnb § 3.3)

In bovengenoemde paragrafen uit het Wnb zijn verbodspalingen vastgesteld en is vastgesteld voor welke handelingen een vrijstelling verleend kan worden. De verbodsbepalingen houden in dat vogels en andere

beschermde soorten niet gedood of opzettelijk gestoord mogen worden en nesten, voortplantings- en rustplaatsen niet beschadigd mogen worden. Verder mogen beschermde planten niet geplukt of vernield worden. Als de werkzaamheden van het project leiden tot het overtreden van deze verbodsbepalingen moet worden nagegaan of een provinciale vrijstelling geldt of dat een ontheffing moet worden verkregen.

4.4 Houtopstanden

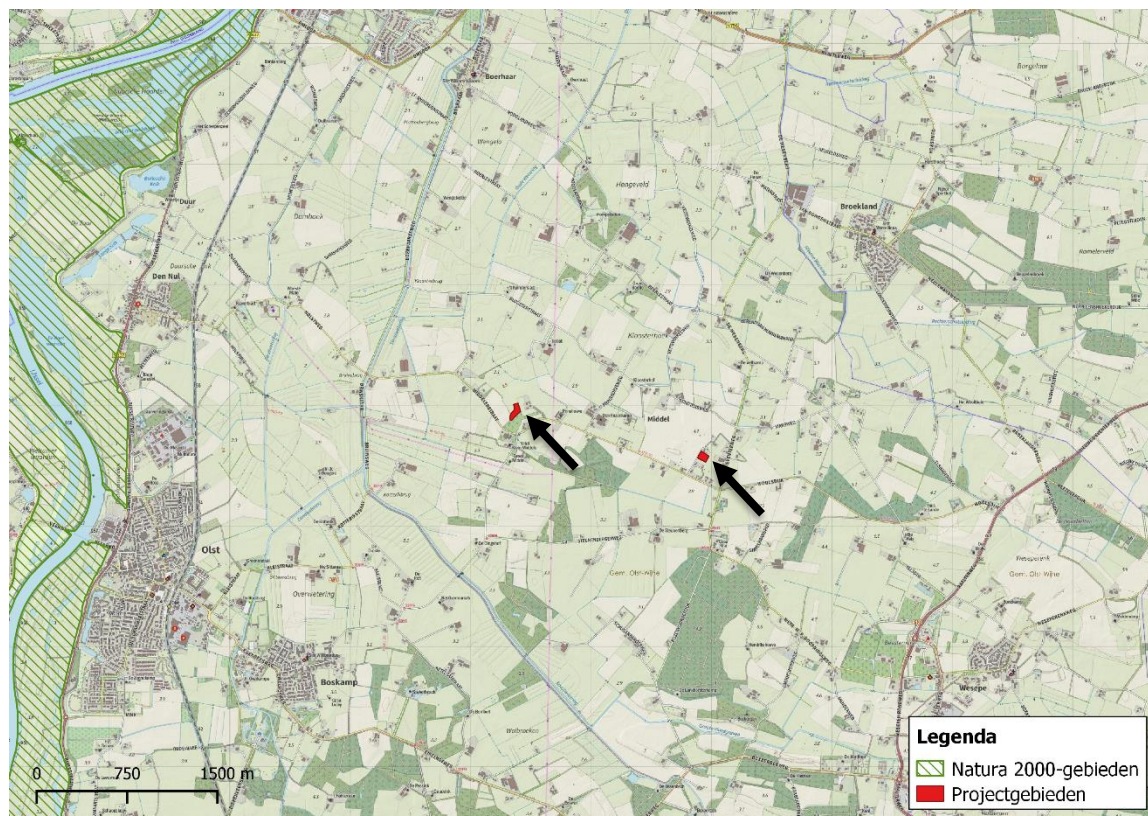
Als houtopstanden buiten de bebouwde kom worden geveld kan er een meld- en herbeplantingsplicht gelden. Dergelijke houtopstanden worden in de Wet natuurbescherming omschreven als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend die een oppervlakte van 10 are of meer beslaan. Ook wordt een rijbeplanting van meer dan 20 bomen als houtopstand gerekend. Er zijn een aantal uitzonderingen op de meld- en herbeplantingsplicht (Wnb §4.1).

5 RESULTATEN

5.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het projectgebied aan de Middelerstraat 11 ligt op een afstand van circa 3,15 kilometer ten oosten van Uiterwaarden IJssel, een deelgebied van Natura 2000-gebied Rijntakken. Het projectgebied aan het Middelerpad is hier nog iets verder van verwijderd en ligt op een afstand van circa 4,72 kilometer (figuur 6).



Figuur 6. Ligging projectgebieden (rood) t.o.v. Natura 2000-gebied Rijntakken (links).

Om te bepalen of de werkzaamheden negatieve effecten hebben op de Rijntakken is de effectenindicator van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geraadpleegd. Met de effectenindicator kan worden ingezien hoe gevoelig bepaalde vegetatietypen en planten- en diersoorten zijn voor verschillende soorten verstoringen. In dit onderzoek is gekozen voor de storingsfactor 'woningbouw'. Verstoringen die bij woningbouw aan bod komen zijn oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging, verdroging, optische verstoring, verstoring door geluid/licht/trilling en verstoring door mechanische effecten. De effectenindicator voor 'woningbouw' op Natura 2000-gebied Rijntakken is toegevoegd in bijlage 1.

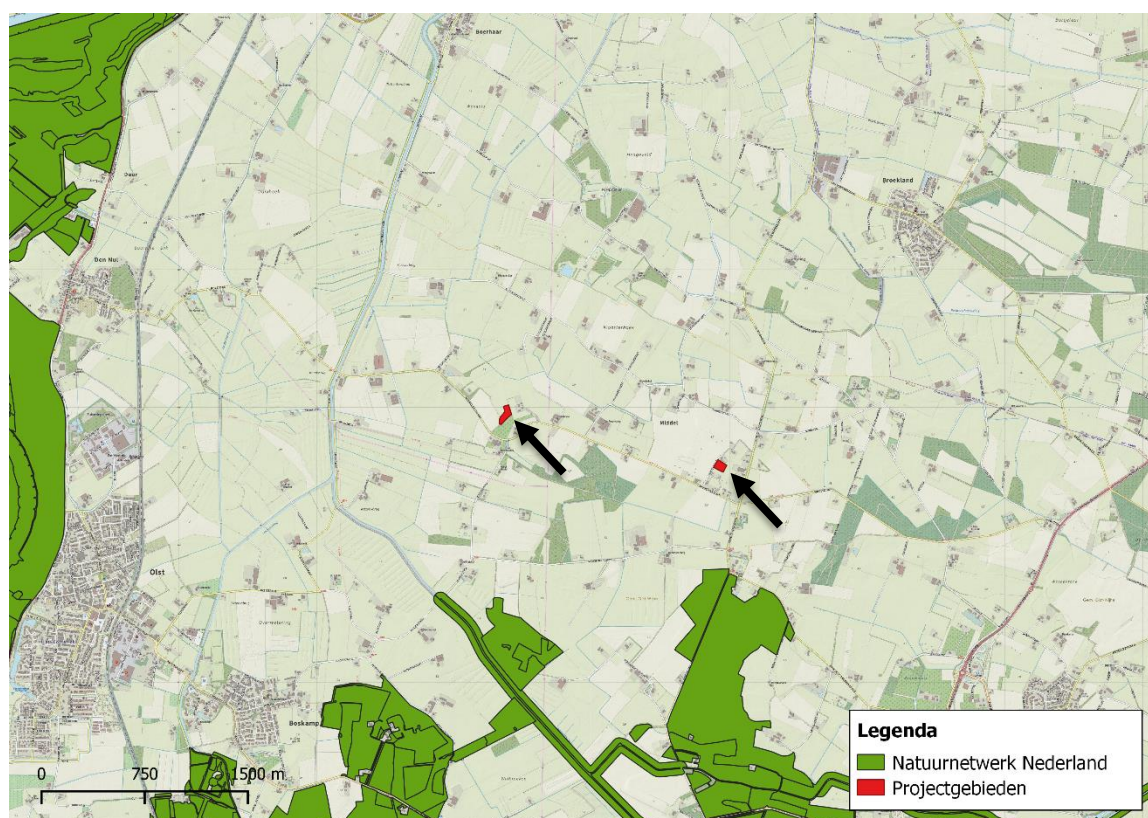
De storingsfactoren; oppervlakteverlies en versnippering zijn uit te sluiten omdat de werkzaamheden niet binnen de begrenzing van de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Er vinden geen werkzaamheden plaats die invloed hebben op het grondwater of de waterhuishouding van de gebieden, waardoor verdroging eveneens niet aan de orde is. Ook verstoring door licht, geluid, trilling, mechanische effecten en optische

verstoring kunnen worden uitgesloten. Vanwege de afstand en de ligging hebben deze geen negatief effect op het Natura 2000-gebied. Daarnaast wordt ook verontreiniging uitgesloten, omdat er geen stoffen worden geloosd.

Overige storingsfactoren die aan bod komen zijn vermisting en verzuring door stikstofdepositie uit de lucht. Uitstoot van stikstofoxiden vindt plaats bij de inzet van machines en het gebruik van voertuigen. Gezien de ingreep en de afstand tot de Natura 2000-gebieden wordt verwacht dat negatieve effecten uit te sluiten zijn, desalniettemin wordt geadviseerd om een AERIUS-berekening te laten uitvoeren.

Natuurnetwerk Nederland

Het aardappelveld op het Middelerpad ligt op een afstand circa 715 meter van gebieden die onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vallen (figuur 7). Middelerstraat 11 ligt op een afstand van circa 1.270 meter van het dichtstbijzijnde NNN-gebied. Gezien de ligging buiten deze gebieden worden de kernkwaliteiten en ontwikkelingen van het NNN bij de werkzaamheden niet aangetast.



Figuur 7. Ligging projectgebied (rood) t.o.v. gebieden die vallen onder Natuurnetwerk Nederland..

Houtopstanden

De bomen in het projectgebied vallen niet onder de definitie houtopstanden, zoals bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. Er geldt geen meldings- en herplantplicht voor het vellen van de aanwezige houtopstanden. De te kappen bomen bevinden zich buiten de bebouwde kom, maar er is geen sprake van rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Daarnaast zijn er in het projectgebied geen bomen die staan op de Beschermenswaardige Bomenlijst (BWB) van de gemeente Olst-Wijhe.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Algemene soorten

Er wordt verwacht dat er verschillende algemene grondgebonden zoogdieren kunnen voorkomen in en rondom de projectgebieden. Enkele voorbeelden hiervan zijn de veldmuis en het haas. Het is niet uit te sluiten dat deze zoogdieren in het projectgebied aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden. Voor de meeste grondgebonden zoogdieren geldt in Overijssel een vrijstelling van de Wet natuurbescherming. Verder geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht, waarbij alle handelingen die nadelige gevolgen veroorzaken achterwege gelaten moeten worden (artikel 1.11 Wnb).

Strikt beschermde soorten

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen de egel, wezel, hermelijn, bunzing, boommarter, steenmarter, das en eekhoorn in de omgeving van de projectgebieden voorkomen. Van deze strikt beschermde soorten kunnen de wezel, hermelijn, bunzing en eekhoorn op voorhand worden uitgesloten. In de projectgebieden zijn geen houtwallen of hoogopgaande bomen aanwezig. Kleine marterachtigen en dassen gebruiken houtwallen om door het landschap te navigeren. De naast Middelerstraat 11 gelegen houtsingel blijft geheel intact, waardoor het functioneel leefgebied van deze soorten niet in gevaar komt. Daarnaast hebben de eekhoorn en boommarter hoogopgaande bomen (met holtes) nodig om in te nestelen. De bomen die geveld gaan worden voldoen niet aan de eisen die eekhoorns en boommarters stellen aan hun vaste rust- en verblijfplaatsen.

De egel komt voor in allerlei typen landschappen. Vooral tuinen, bosschages en bosranden met voldoende ondergroei zijn geliefd. Tegen de voormalige varkensschuur naast de houtsingel staan enkele jonge esdoorns en andere bosschages waartussen de egel aanwezig kan nestelen (figuur 8). Nader onderzoek moet uitwijzen of er vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke als verblijfplaats. Achterin de naast de houtsingel gelegen varkensschuur werden uitwerpselen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de soort (figuur 9). Nader onderzoek moet uitwijzen of de soort nog aanwezig is en welke functie het gebouw voor de steenmarter heeft.



Figuur 8 (links): Opslag van jonge esdoorns waartussen egels kunnen nestelen.

Figuur 9 (rechts): Uitwerpselen van de steenmarter in de naast de houtsingel gelegen varkensschuur.

Eekhoorns bouwen nesten die bolvormig zijn en hebben een doorsnede van 30 tot 50 cm. Soms gebruiken ze ook boomholtes, oude kraaien- of eksternesten of grote nestkasten als nestplaats. Nesten van eekhoorns kunnen op die van de ekster lijken, maar zijn te onderscheiden aan de aanwezigheid van blaadjes. In het projectgebied werden dergelijke nesten echter niet aangetroffen. Ook zijn geschikte boomholtes, nestkasten en oude kraaien- en eksternesten niet aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen in het projectgebied kan daarom worden uitgesloten.

5.3 Vleermuizen

Op basis van openbare verspreidingsgegevens kunnen in de omgeving van het projectgebied de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook soorten die zowel gebouw- als boombewonend zijn. Vervolgens wordt er onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen, bijvoorbeeld zomer- en paarverblijven.

Gebouwbewonende soorten maken doorgaans gebruik van spouwruimtes, spleten en vergelijkbare ruimtes in gebouwen. Tijdens het veldbezoek werden het afdakje, de schuur, de werktuigenberging en twee

voormalige varkensschuren onderzocht op deze eigenschappen. Het afdakje, de schuur en de varkensschuur achter de werktuigenberging zijn ongeschikt bevonden voor vleermuizen. Er zijn geen ruimtes die vleermuizen kunnen gebruiken als vaste rust- en verblijfplaatsen. De voormalige varkensschuur naast de houtsingel en de werktuigenberging zijn deels geschikt voor vleermuizen. Deze gebouwen hebben golfplaten daken en zijn niet voorzien van open stootvoegen. Echter, de naast de houtsingel gelegen varkensschuur heeft aan de binnenzijde openingen in de spouwmuur (ter hoogte van het raamkozijn). Mogelijk kunnen deze bereikt worden door vleermuizen (figuur 10). Daarnaast heeft de werktuigenberging openingen langs de dakrand, waar mogelijk ruimte is voor vleermuizen (figuur 11). Omdat de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuissoorten niet volledig kan worden uitgesloten is nader onderzoek nodig.



Figuur 10 (links): Opening in de spouwruimte van de naast de houtsingel gelegen varkensschuur.



Figuur 11 (rechts): Openingen langs de dakrand van de werktuigenberging.

Boombewonende vleermuizen kunnen worden aangetroffen in spleten of oude spechtenholen van bomen. Langs het aardappelveld op het Middelerpad zijn echter geen bomen aanwezig. Daarnaast zijn de op Middelerstraat 11 aanwezige esdoorns nog te jong om boombewonende vleermuizen van een verblijfplaats te voorzien. Er werden in deze bomen geen spleten of oude spechtenholen aangetroffen. Negatieve effecten op boombewonende vleermuizen kunnen daarom worden uitgesloten.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen vaak lijnvormige elementen om heen en weer te bewegen tussen de verblijfplaatsen en foerageergebieden. Het behoud van lijnvormige landschapselementen is daarom van groot belang voor de instandhouding van vleermuispopulaties. Bij het vellen van de jonge esdoorns op Middelerstraat 11 worden echter geen kwetsbare verbindingen aangetast. De naastgelegen houtsingel blijft volledig intact en

kan door vleermuizen als vliegroute worden gebruikt. Omdat vleermuizen hier voldoende gelegenheid hebben om door het landschap te navigeren kunnen negatieve effecten op vliegroutes worden uitgesloten.

Foerageergebieden

De in Nederland voorkomende vleermuizen leven allemaal van insecten. Ze foerageren daarom op allerlei plekken waar veel vliegende insecten aanwezig zijn. Enkele voorbeelden van dit soort gebieden zijn windbeschutte plaatsen langs lijnvormige elementen (bijv. sloten, beken en houtwallen), maar ook open plekken in bosgebieden of langs oevers met rietkragen. Bij het verdwijnen van essentiële foerageergebieden gaan de verblijfplaatsen ook verloren. Het projectgebied heeft echter geen bomen die kunnen bijdragen aan een essentiële foerageerfunctie. Bij de kap van de jonge esdoorns is er voldoende alternatief in de omgeving. Negatieve effecten op essentiële foerageergebieden kunnen daarom worden uitgesloten.

5.4 Vogels

Algemene soorten

Alle in het wild levende vogelsoorten mogen niet opzettelijk gestoord, gevangen of gedood worden volgens de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 lid 1 Wnb). Tevens zijn alle vogelsoorten tijdens het broedseizoen beschermd. Hier geldt dat buiten het broedseizoen gewerkt moet worden om verstoring te voorkomen (artikel 3.1 lid 2 Wnb). Voor de meeste vogels kan worden aangenomen dat het broedseizoen van maart tot en met juli loopt, maar bij enkele soorten begint het seizoen eerder of loopt het langer door. Geldend hierbij is de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Het is op voorhand niet uit te sluiten dat algemene vogelsoorten tot broeden komen in de te slopen gebouwen, de aanwezige bomen, spechtenholen, klimop-hagen of bosschages. De sloop van de gebouwen en het verwijderen van bomen en bosschages moet daarom buiten het broedseizoen plaatsvinden.

Strikt beschermde soorten

Van sommige vogelsoorten zijn de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Buiten de bebouwde kom van Olst kunnen dit de volgende soorten zijn: ooievaar, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, torenvalk, kerkuil, bosuil, ransuil, steenuil, roek, boerenzwaluw, huiszwaluw en huismus. Van deze strikt beschermde soorten kunnen de havik, sperwer, boomvalk, bosuil, ransuil en roek op voorhand worden uitgesloten. Deze soorten hebben hoogopgaande bomen of houtopstanden van voldoende omvang nodig om in te nestelen. De bomen die geveld gaan worden op Middelerstraat 11 voldoen niet aan de eisen die deze soorten aan hun vaste rust- en verblijfplaatsen stellen.

De ooievaar komt voor in uiterwaarden en extensief beheerde weilanden met hoge waterstanden. De soort broedt op speciaal voor de soort ontworpen palen en soms op daken of in bomen. In het projectgebied zijn dit soort nesten niet waargenomen, waardoor negatieve effecten op de ooievaar kunnen worden uitgesloten.

De torenvalk leeft in open en halfopen cultuurlandschappen waar ze broeden in speciale nestkasten voor torenvalken, in oude kraaiennesten of in nissen van gebouwen. In de projectgebieden zijn echter geen nestkasten of oude kraaiennesten aanwezig. Ook in de opstallen werden geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van nestlocaties. Negatieve effecten op de torenvalk kunnen daarom worden uitgesloten.

De kerkuil leeft doorgaans in cultuurlandschappen waar ook kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen en bosjes worden aangetroffen. De soort broedt in Nederland in ongeveer 90% van de gevallen in nestkasten die in boerenschuren zijn geplaatst. Tijdens de quickscan werd op de zolder van de werktuigenberging een oude braakbal van de kerkuil aangetroffen (figuur 12). Volwassen of juveniele exemplaren waren echter niet aanwezig. Nader onderzoek moet uitwijzen welke functie de zolder voor de kerkuil heeft.

De steenuil is een soort die voorkomt in kleinschalige cultuurlandschappen. Steenuilen broeden meestal in boomholten, nestkasten of nauwe ruimtes in gebouwen, bijvoorbeeld tussen de dakbedekking en het beschot. De steenuil is een zeer honkvaste soort die jaarrond gebruikt maakt van het nest. Tijdens de quickscan werden geen sporen gevonden die duiden op een nestlocatie van de soort. Ook werden er geen zichtwaarnemingen gedaan. Negatieve effecten op de steenuil kunnen daarom worden uitgesloten.

De boerenwaluw is een trekvogel die tussen april en oktober in Nederland verblijft. De soort komt voor in cultuurlandschappen waar ze broeden in schuren en loodsen. In de voormalige varkensschuur achter de werktuigenberging werd een leeg nest aangetroffen die mogelijk (nog) door deze soort wordt gebruikt (figuur 13). Op het erf werden 10 à 20 boerenwaluwen waargenomen. Nader onderzoek moet uitwijzen of de soort daadwerkelijk in deze varkensschuur broedt.



Figuur 12 (links): Oude braakbal van de kerkuil op de zolder van de werktuigenberging.

Figuur 13 (rechts): Leeg nest dat mogelijk door boerenwaluw werd of nog wordt gebruikt. Aangetroffen in de achter de werktuigenberging gelegen varkensschuur.

De huiswaluw is eveneens een trekvogel die van april tot oktober in Nederland verblijft. De huiswaluw komt voor op het boerenland, dorpen en steden. Het nest wordt gemaakt tegen de gevels van gebouwen en bruggen. Tijdens de quickscan zijn er geen nesten aangetroffen of waarnemingen gedaan die duiden op een broedgeval van de soort in het projectgebied.

De huismus is een standvogel die gebonden is aan bebouwing en komt voornamelijk voor in dorpen en steden. Tijdens de quickscan werden geen waarnemingen gedaan van de soort. De onderzochte opstallen zijn ook niet voorzien van geschikte broedplekken. Negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen kan worden uitgesloten.

Ook zijn er soorten waarbij het nest alleen jaarrond beschermd is als er zwaarwegende ecologische redenen zijn. Dit zijn voornamelijk holenbroeders, maar ook soorten die op of tegen gebouwen aan nestelen zoals

zwarte roodstaart, grauwe vliegenvanger en spreeuw. In de omgeving van het projectgebied zijn echter voldoende uitwijkmogelijkheden, waardoor er geen ecologisch zwaarwegende redenen zijn om potentiële nesten van deze soorten jaarrond te beschermen.

5.5 Amfibieën en reptielen

Op basis van openbare verspreidingsgegevens kunnen de kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, poelkikker, bastaardkikker, bruine kikker en hazelworm in de omgeving van de projectgebieden worden aangetroffen. Van deze soorten gelden de kamsalamander en hazelworm als strikt beschermd onder de Wet natuurbescherming. Echter, het projectgebied zelf is deels bebouwd en er zijn geen poelen of ander oppervlaktewater aanwezig. Hierdoor zijn de onderzochte clusters ongeschikt als voortplantingsbiotoop voor amfibieënsoorten. Daarnaast wordt de hazelworm in Nederland vooral aangetroffen in bosgebieden en op heideterreinen. Waarnemingen uit de omgeving hebben betrekking op het nabijgelegen Landgoed Boxbergen. Op het onderzochte boerenerv en het aardappelveld wordt deze soort niet verwacht. Negatieve effecten op zowel amfibieën als reptielen kunnen daarom worden uitgesloten. Wel dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht voor algemene amfibieënsoorten (artikel 1.11 Wnb).

5.6 Overige beschermde diersoorten

Uit de openbare beschikbare verspreidingsgegevens blijkt dat de grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder in de omgeving van de projectgebieden voorkomen. Waardplanten van de grote weerschijnvlinder zijn de boswilg en in mindere mate de grauwe wilg. De soort wordt daarom vooral in vochtige loofbossen aangetroffen. De kleine ijsvogelvlinder kent de wilde kamperfoelie als belangrijkste waardplant. Ook worden soms andere kamperfoeliesoorten gebruikt om eitjes op af te zetten. Ook deze soort heeft een voorkeur voor loofbossen. Tijdens het veldbezoek werden de waardplanten van deze soorten niet aangetroffen, waardoor negatieve effecten op de grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder kunnen worden uitgesloten.

Verder zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde vissen, weekdieren, libellen en kevers rondom het projectgebied. In de projectgebieden is overigens geen oppervlaktewater aanwezig, waardoor het ongeschikt is voor deze soortgroepen.

5.7 Vaatplanten

Op basis van openbare verspreidingsgegevens kan alleen de strikt beschermde korensla in de omgeving van de projectgebieden worden aangetroffen. In Nederland komt de soort over het algemeen voor op wintergraanakkers, maar wordt soms ook vastgesteld in wegbermen en op bouwterreinen. Korensla bloeit van juni tot september. De waarnemingen uit de omgeving hebben betrekking op ecologisch beheerde graanakkers op Landgoed 't Nijendal en Landgoed Boxbergen. Desondanks is gezocht naar deze soort, omdat er in 2019 gerst werd verbouwd op dezelfde akker. Tijdens de quickscan kon het korensla echter niet worden vastgesteld. De quickscan is in de juiste tijd van het jaar uitgevoerd voor het waarnemen van de soort, waardoor kan worden geconstateerd dat deze beschermde soort geen standplaats in het projectgebied heeft. Wel werden algemene kruiden aangetroffen zoals duizendblad, witte klaver, gewone ereprijs en akerviooltje.

5.8 Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de soorten die (mogelijk) aanwezig zijn weer, de effecten waar ze last van hebben en eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

Soortgroep	Soort(en)	Aanwezigheid	Mogelijk effect	Opmerkingen
Grondgebonden zoogdier-soorten	Steenmarter en egel	Mogelijk	Verstoring verblijfplaatsen	Nader onderzoek nodig
	Algemene soorten	Mogelijk	Nee*	-
Vleermuizen	Verblijfplaatsen gebouw-bewonende soorten	Mogelijk	Verstoring verblijfplaatsen	Nader onderzoek nodig
	Verblijfplaatsen boom-bewonende soorten	nee	-	-
	Foerageergebieden	Nee	-	-
	Vliegroutes	Nee	-	-
Vogels	Kerkuil en boerenzwaluw	Mogelijk	Verstoring nestplaatsen	Nader onderzoek nodig
	Algemene soorten	Mogelijk	Verstoring nestplaatsen	Werken buiten het vogelbroedseizoen
Reptielen en amfibieën	Strikt beschermde soorten	Nee	-	-
	Algemene soorten	Mogelijk	Nee*	-
Overige diersoorten	-	Nee	-	-
Vaatplanten	-	Nee	-	-

*Er dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

6 CONCLUSIE

6.1 Conclusies soort- en gebiedsbescherming

Er is onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten van het project op vaste verblijf- en rustplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten (Wnb). Daarnaast zijn de mogelijke effecten op beschermde natuurgebieden onderzocht. In het deelgebied aan het Middelerpad zijn geen (potentiële verblijfsfuncties van) beschermde soorten geconstateerd. Mogelijk zijn er wel beschermde soorten aanwezig in het deelgebied aan de Middelerstraat 11. Deze worden in dit hoofdstuk verder toegelicht.

Soortbescherming

Van een aantal soorten is de aanwezigheid in het projectgebied niet uit te sluiten. Hieronder wordt per soort ingegaan op de bescherming en de mogelijke effecten die zij kunnen ondervinden door de werkzaamheden.

Steenmarter

Het projectgebied aan Middelerstraat 11 vormt een geschikte leefomgeving voor de steenmarter en in een van de voormalige varkensschuren werden uitwerpselen van de soort gevonden. Mogelijk dient het complex als vaste rust- en verblijfplaats. De steenmarter is een nationaal beschermde soort en is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.10 lid 1a Wnb) en is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van steenmarters te beschadigen of vernielen (artikel 3.10 lid 1b Wnb). In Overijssel geldt geen provinciale vrijstelling van de bovengenoemde wetgeving. De sloop van de varkensschuur zou daarom kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als het gebouw wordt gebruikt door de steenmarter. Hieruit volgt dat onderzocht moet worden of de steenmarter een vaste rust- of verblijfplaats heeft in de voormalige varkensschuur.

Egel

Het projectgebied aan Middelerstraat 11 vormt een geschikte leefomgeving voor de egel. De opslag van jonge esdoorns en andere bosschages naast de voormalige varkensschuur kunnen door de soort worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. De egel is een nationaal beschermde soort en is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.10 lid 1a Wnb) en is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van steenmarters te beschadigen of vernielen (artikel 3.10 lid 1b Wnb). In Overijssel geldt geen provinciale vrijstelling van de bovengenoemde wetgeving. Het weghalen van de erfbeplanting zou daarom kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als zodanig wordt gebruikt door de egel. Hieruit volgt dat onderzocht moet worden of er vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort aanwezig zijn.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn potentiële invliegopeningen aangetroffen in de werktuigenberging en de varkensschuur naast de houtsingel van Middelerstraat 11. Verblijfsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen daarom in het projectgebied aanwezig zijn. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.5 lid 1 Wnb), opzettelijk te verstoren (artikel 3.5 lid 2 Wnb) of de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4 Wnb). De

sloop van deze opstallen zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als de deze als verblijfplaats fungeren voor vleermuizen. De aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing moet daarom nader worden onderzocht.

Kerkuil

In het projectgebied aan Middelerstraat 11 zijn braakballen en uitwerpselen van uilen aangetroffen op de zolder van de werktuigenberging. Mogelijk dient het complex als vaste rust- en verblijfplaats. De kerkuil valt onder de Vogelrichtlijn en is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of wegnemen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.1 lid 4 Wnb). De sloop van de werktuigenberging zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nest- of verblijfplaats fungeert voor de kerkuil. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of de kerkuil (nog) gebruik maakt van het complex en wat de functie van het projectgebied is voor deze soort.

Boerenwaluw

Tijdens de quickscan werd een leeg nest aangetroffen die (nog) door de boerenwaluw gebruikt kan worden. Deze bevond zich in de varkensschuur achter de werktuigenberging (Middelerstraat 11). Mogelijk is er daarom sprake van een vaste rust- en verblijfplaats. In de provincie Overijssel wordt de boerenwaluw beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Gedeputeerde Staten van Overijssel, 2019). Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of wegnemen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.1 lid 4 Wnb). De sloop van de voormalige varkensschuur zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nest- of verblijfplaats fungeert voor de boerenwaluw. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of de soort (nog) gebruik maakt van het complex en wat de functie van het projectgebied is voor deze soort.

Gebiedsbescherming

De projectgebieden zijn niet gelegen binnen de grenzen of in de directe nabijheid van een gebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de Rijntakken, is gelegen op een afstand van circa 3,15 kilometer van Middelerstraat 11 en circa 4,72 kilometer van het Middelerpad. Negatieve effecten op dit gebied wordt vanwege de aard van de ingreep en de afstand tussen het projectgebied en de Rijntakken niet verwacht. Desalniettemin wordt geadviseerd om een AERIUS-berekening te laten uitvoeren, om eventueel negatieve effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden uit te sluiten.

Daarnaast ligt het Middelerpad op een afstand van circa 715 meter van het Natuurnetwerk Nederland. Middelerstraat 11 is circa 1,27 km van dit beschermde gebied verwijderd. Gezien de afstand tot de projectgebieden, zullen de kernkwaliteiten en ontwikkelingen van het natuurnetwerk niet worden aangetast.

Houtopstanden

Er geldt geen meldings- en herplantplicht voor het vellen van de aanwezige houtopstanden. De te kappen bomen bevinden zich buiten de bebouwde kom, maar er is geen sprake van rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Daarnaast zijn er in het projectgebied geen bomen die staan op de Beschermenswaardige Bomenlijst (BWB) van de gemeente Olst-Wijhe.

6.2 Aanvullend onderzoek

Gelet op de geschiktheid van het projectgebied voor de steenmarter, egel, vleermuizen, kerkuil en boerenzwaluw, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het projectgebied voor deze soorten te kunnen bepalen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn.

Steenmarter

Het aanvullend onderzoek naar de steenmarter moet worden uitgevoerd met een cameraval. De cameraval wordt tussen begin mei en eind juli geplaatst voor de duur van anderhalve maand. In deze periode hebben de steenmarters jongen, waardoor kan worden vastgesteld of het om een voortplantings- of rustplaats gaat (Zoogdiervereniging, 2020^a). De cameraval moet geïnstalleerd worden op de locatie waar de trefkans het hoogst is.

Egel

Het aanvullend onderzoek naar de egel moet worden uitgevoerd met een cameraval in een marterbox. Hiermee kunnen ook egels worden vastgesteld (Provincie Overijssel, 2019). De meest geschikte periode voor het waarnemen van egels is tussen mei en oktober (buiten het winterslaapseizoen) (Zoogdiervereniging, 2020^b). De cameraval en marterbox moeten anderhalve maand op de locatie aanwezig zijn om vast te kunnen stellen of er vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn (Bouwens, 2017).

Vleermuizen

Het aanvullend onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

Voor gebouwbewonende soorten worden de onderzoeksmethoden van de gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond kunnen worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat tussen 15 mei en 31 september moet worden onderzocht of er kraam-, zomer- en/of paarverblijven in het projectgebied aanwezig zijn. De onderzoeksinspanning is daarbij als volgt (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: 2 onderzoeks rondes (15 mei t/m 15 juli) met een tussenperiode van bij voorkeur 30 dagen (minimaal 10 dagen);
- Zomerverblijven: 2 onderzoeks rondes (15 mei t/m 15 augustus), waarbij één bezoek in combinatie met een onderzoek naar zomerverblijven kan worden uitgevoerd;
- Paarverblijven: 2 onderzoeks rondes (15 augustus t/m 30 september) met een tussenperiode van minimaal 20 dagen.

Kerkuil

Aanvullend onderzoek naar kerkuilen moet gedurende februari tot en met half oktober plaatsvinden. In deze periode moet de locatie drie keer bezocht worden, bij voorkeur in goede weersomstandigheden en tijdens de avond of nacht. Als er tijdens deze drie bezoeken geen waarnemingen worden gedaan, kan de kerkuil als broedvogel als afwezig worden beschouwd. De aanwezigheid van een nest kan op de volgende manieren worden aangetoond (BIJ12, 2017^b):

- Er is een bezet nest
- Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van een paar in broedbiotoop, territoriaal gedrag of bedelende jongen.

Boerenzwaluw

Het aanvullend onderzoek naar de boerenzwaluw wordt gedaan aan de hand van de telrichtlijnen van SOVON Vogelonderzoek Nederland. Het hoogste aantal gelijktijdig bezette nesten wordt hierin aangehouden. Tussen 20 mei en 30 juni moeten twee veldbezoeken worden afgelegd.



7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. 's-Hertogenbosch, Nederland: Zoogdiervereniging Nederland en Provincie Noord-Brabant

Gedeputeerde Staten van Overijssel (2019). *Provincie Overijssel – Vierde wijziging Beleidsregel Natuur Overijssel*. Geraadpleegd op 18 juni 2020 via <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-5102.html>

Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit (2020). *Effectenindicator Natura 2000-gebieden*. Geraadpleegd op 18 juni 2020 via <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

Provincie Overijssel (2019). *Soortenbescherming in Overijssel: Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing*. Zwolle, Nederland: Provincie Overijssel.

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2020). *Boerenwaluw: Telrichtlijnen*. Geraadpleegd op 18 juni 2020 via <https://www.sovon.nl/nl/soort/9920>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2017). *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*. Geraadpleegd op 15 juni 2020 via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aankwaliteit/vleermuisprotocol>

Zoogdiervereniging (2020^a). *Steenmarter*. Geraadpleegd op 18 juni 2020 via <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

Zoogdiervereniging (2020^b). *Egel*. Geraadpleegd op 18 juni 2020 via <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/egel>

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström, D. (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

BIJLAGE 1

Effectenindicator voor activiteit ‘woningbouw’ op Natura 2000-gebied Rijntakken (Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit, 2020).

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten																	
	1	2	7	8	13	14	15	16	17	1	2	7	8	13	14	15	16	17
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beken en rivieren met waterplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slikkige rivieroever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Glanshaver- en vossenstaartheilanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge hardhoutoibossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bittervoorn	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Elft	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grote modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zalm	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zeeprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Aalscholver (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bergeend (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwborst (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Brandgans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Fuut (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Goudplevier (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grote karekiet (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grutto (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
IJsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- n.v.t.
- ... onbekend

